

Předkládaná práce má být příspěvkem k poznání kulturních a sociálních podmínek života nižší šlechty Českého království v raném novověku, resp. v letech 1500-1728(1739). K tomu to účelu jsem si zvolil historickou oblast Černokostecka, kde jsem provedl podrobnou analýzu příslušníků této nižší stavovské skupiny a sledoval jsem společné vývojové trendy, snažil jsem se objasnit příčiny zániku této regionální skupiny a porovnat je s analogickými případy v jiných částech Čech. Je nasnadě, že Černokostecko je pro obecné závěry příliš malé, domníváme se ale, že přednost této studie leží v něčem jiném - oproti jiným obdobným výzkumům proměny rytířstva v raném novověku nepracuje jen se soupisy poplatníků berně, ale z pozemkových knih a desk zemských byly excerpovány všechny statečky, včetně poddanských a hamfeštních gruntů i městských domů a vysledována, troufám si říci, drtivá většina panských úředníků-urozenců. Touto metodou se došlo ke skutečnému obrazu počtu i sociální situace námi zkoumané vrstvy. Na větším teritoriu (např. pro bývalé kraje) je takovýto hloubkový výzkum zhora nemožný (není snad v lidských silách procházet všechny gruntovnice a sestavovat seznamy úřednictva pro období 200 let) a následně podrobně ke každému tomuto statku či jedinci dohledávat další genealogické, prosopografické a topografické údaje. Tato studie tedy představuje jen sondu, která mj. ukazuje množství urbanizované a úřednické nemajetné nižší šlechty a zároveň upozorňuje na úskalí výzkumu na základě pramenů statistické povahy (berní rejstříky a katastry), kdy například už v porovnávání stavu mezi lety 1615-1654 vznikala v předchozích studiích⁹¹³ statistická chyba (viz níže) a uměle tak byl zvyšován úbytek šlechtických statečků v době po bělohorské porážce-vítězství.